

Det Norske Totalavholdsselskap

Postadresse: Postboks 8885, Youngstorget, 0028 Oslo

Oslo, 23.04.14.

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep.
0030 Oslo

Høring om endringer i alkoholloven – åpningsdager for salg av alkoholholdig drikk mv.

Det Norske Totalavholdsselskap (DNT) er sterkt kritiske til å liberalisere alkohollovgivningen ytterligere, stikk i strid med statens uttalte mål både i folkehelsemeldingen; «God helse- felles ansvar» og rusmeldingen; «Se meg», og etablert kunnskap om at skadevirkningene av alkohol øker i takt med tilgjengeligheten.

I avveiningen mellom å legge til rette for mer publikumsvennlig impulsjøp av alkohol på offentlige fest- og høytidsdager og de både generelle og konkrete konsekvenser dette vil ha, bør føre- var-prinsippet gjelde.

Føre var-prinsippet? Helse i alt vi gjør?

I folkehelsemeldingen heter det som hovedprinsipp at det skal tenkes «helse i alt vi gjør» og at «føre-var-prinsippet» skal legges til grunn. «Ved fastsetting av normer er det tilstrekkelig at det er sannsynlig at en eksponering eller et tiltak kan medføre fare for helseskade. Det er ikke krav om vitenskapelig sikkerhet.»

Når det gjelder kunnskap om alkoholens skadevirkninger for både den fysiske og psykiske folkehelsen er det lite som er så underbygget forskningsmessig.

Det handler om å legge til rette for en samfunnsutvikling som gir gode betingelser for helse. Vi har et spesielt ansvar for barn og unge. *Regjeringen mener at hovedinnsatsen må rettes inn her*, heter det i folkehelsemeldingen.

Det er vanskelig å se at det skal være viktigere å tekkes en frihetssøkende normalforbrukers ønske om alkohol i siste liten, framfor de mange barn og unge som sliter med voksnes alkoholbruk og framfor de mange som rammes av vold og trusler fra fulle folk. Halvparten av alkoholens skadevirkninger rammer andre enn brukeren selv. Hvilken frihet har disse?

«Næringslivet kan og bør ta større ansvar som arbeidsgiver, for eksempel når det gjelder holdninger til og bruk av alkohol i sosiale sammenhenger», heter det i folkehelsemeldingen. Her har altså staten selv nå en mulighet til å ta ansvar når det gjelder holdninger til og bruk av alkohol i sosiale sammenhenger. Hvorfor sende motstridende signaler?

Foreslåtte kampanjer mot alkoholens skadevirkninger er beviselig mindre effektive enn tiltak som begrenser tilgjengeligheten av alkohol. «Pris, sammen med tilgjengelighet, har stor betydning for alkoholforbruket», heter det som sant er i folkehelsemeldingen. Slike tiltak er også blant de absolutt billigste. Hvorfor, skritt for skritt, bevege seg i retning av økt tilgjengelighet til alkohol?

Det Norske Totalavholdsselskap

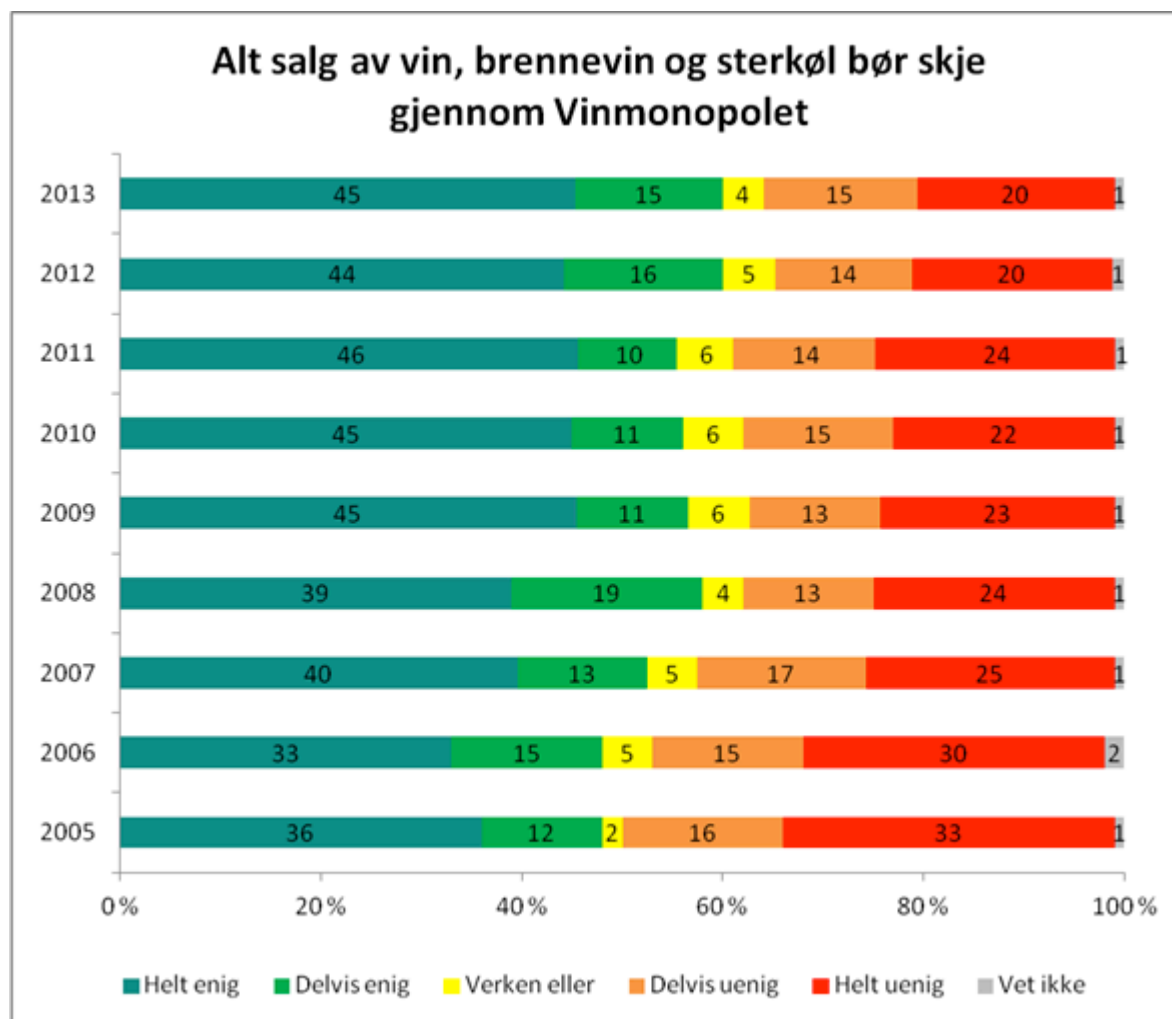
Postadresse: Postboks 8885, Youngstorget, 0028 Oslo

Marginale alkoholpolitiske konsekvenser?

Hvert enkelt steg vil alltid være vanskelig å tillegge betydning i sosial- eller alkoholpolitisk sammenheng, men det er her som med alkoholpolitikken generelt: Alt bidrar til gjennomsnittskonsumet. Effektive alkoholpolitiske virkemidler kan plukkes fra hverandre bit for bit, og den ene prosessen kan legitimere den andre, helt til man samlet sett står igjen med et betydelig økt alkoholkonsum, med tilhørende skadevirkninger. Hvorfor ikke heller holde igjen en slik negativ spiral?

Er det et folkekrav?

Vinmonopolet har god og økende legitimitet i befolkningen allerede: 60% mener at alt salg av vin, brennevin og sterkøl bør skje gjennom Vinmonopolet. Andelen er stabil siden fjoråret, da den økte fra 2011. Andelen som er uenige i alkoholpolitikken er sterkt redusert de siste årene. Andelen som er helt uenig har gått ned de to siste årene. Samtidig ser vi at befolkningen har en klar mening om dette og deler seg i to, men ikke helt like deler:

Det Norske Totalavholdsselskap

Postadresse: Postboks 8885, Youngstorget, 0028 Oslo

Kilde: Vinmonopolet.

Så noen umiddelbar trussel mot legitimiteten til polet er ikke å spore.

Andre europeiske land strammer for tiden inn på tilgjengeligheten av alkohol, men det er en prosess som går sakte, blant annet på grunn av folkemeningen. Hvorfor skal vi i Norge, som har en generelt restriktiv folkemening gå i motsatt retning, og ikke heller spille på mulighetene en restriktiv folkemening åpner for?

Handelsstanden jobber aktivt i media for å fortelle at det i så fall bare er et spørsmål om tid. DNT velger ikke å feste lit til en allerede mektig alkoholindustri i dette spørsmålet. «Vi kan utfordre de som produserer og selger alkohol til å ta et større samfunnsansvar. (...) Motkreftene er sterke. I andre tilfeller har vi ansvar for å benytte den demokratiske retten til å vedta reguleringer. Det gjelder spesielt ansvaret for å ivareta helsen til barn og unge. Når vi har kunnskap som viser at noe utgjør for helsen, har befolkningen krav på å bli beskyttet.», som det heter i folkehelsemeldingen.

Er det hensiktsmessig å ha ulike regler for dagligvarebutikkene og Vinmonopolet?

DNT mener det er viktig å opprettholde skillet mellom alkoholsterke og mer alkoholsvake produkter, slik vi har hatt som alkoholpolitisk praksis i Norge fram til i dag. Det er stor forskjell i å konsumere produktene som er tilgjengelig i dagligvarebutikken og de som er tilgjengelige på polet for den enkelte, og skillet i salgssteder har også betydning for totalforbruket av alkohol.

At det tidligere er åpnet for salg av alkohol under 4,7 volumprosent på jul- nyttårs- påske- og pinseften bør ikke legitimere et ytterligere steg i feil retning, med åpning for salg av enda sterkere alkoholholdige produkter. Det bør ikke være noen automatikk i at når man først har åpnet ett vindu så må man også sette dørene på vidt gap. Og hva er neste steg dette igjen vil legitimere? Åpner man først dørene er det likevel så mye gjennomtrekk at man like godt kan rive ned veggene?

Salg på valgdagene?

At skjenkeforbudet for brennevin på valgdager allerede er opphevet bør ikke brukes som et godt argument for å slippe fri salget av alkohol fullt og helt på valgdagen. Vi mener det fortsatt er grunn til å understreke det høytidelige ved valghandlingen på tross av ordningen med forhåndsstemmer, ved å holde Vinmonopolet stengt.

Det er et dårlig signal å sende når vi i år feirer 200 årsjubileet for grunnloven å samtidig fjerne en ordning som for 150 år siden var helt påkrevet for å få til en vellykket avvikling av valget. I våre dager er det ikke knyttet like mye sosial nød til alkoholbruken, men gjennomsnittsforbruket har kommet opp på omtrent samme nivå som den gangen.

Folkehelse og forebygging - å bidra til endret atferd og bedre folkehelse

Utvikling i helse er nært knyttet til oppvekstvilkår og de forholdene vi lever under. Alkoholforbruket har også økt betydelig de siste tiårene. En befolkning med god psykisk og fysisk

Det Norske Totalavholdsselskap

Postadresse: Postboks 8885, Youngstorget, 0028 Oslo

helse er en av de viktigste ressursene vi har i samfunnet. Det er derfor et mål å sikre en prioritering av innsats innenfor helse som gir mest og best mulig helse for de ressursene som brukes.

DNT mener at pris sammen med tilgjengelighet, og kanskje særlig tilgjengelighet har stor betydning for alkoholforbruket, og er derfor sterkt kritiske til å liberalisere alkohollovgivningen ved å åpne opp for salg av alkoholholdig drikk påske-, pinse-, jul- og nyttårsaften.

Med vennlig hilsen

Marit Barene
Generalsekretær